

**OILALARNI MA'NAVIY-AXLOQIY YUKSALTIRISHNING
METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNI O'RGANISHDA IJTIMOIIY
GUMANITAR FANLARNING ROLI**

Hasanova Nilufar Azzam qizi ¹

¹ Buxoro davlat pedagogika instituti Ijtimoiy -gumanitar fanlarni o`qitish
metodikasi(huquq ta'limi) mutaxassisligi I bosqich magistranti

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:05.02.2025

Revised: 06.02.2025

Accepted:07.02.2025

KALIT SO'ZLAR:

oila ta'limi, ma'naviy-
axloqiy qadriyatlar,
pedagogik metodlar,
psixologiya,
sotsiologiya,
metodologik asoslar,
oilaviy tarbiya, ijtimoiy
gumanitar fanlar, oila
a'zolari, axloqiy
mas'uliyat, ilmiy
tadqiqotlar, oilaning
jamiyatdagi roli,
ma'naviy yuksaltirish.

Ushbu maqola "Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslari va ularni o'rganishda ijtimoiy gumanitar fanlarning roli" mavzusida ilmiy tadqiqotlar tahlilini taqdim etadi. Maqolada oilada ma'naviy va axloqiy qadriyatlarning shakllanishi, uning metodologik yondashuvlari, pedagogik va psixologik jarayonlar, hamda sotsiologik tadqiqotlarning o'rni tahlil qilinadi. O'zbekistondagi so'nggi ilmiy izlanishlar va amaliy tadqiqotlar asosida oilaning ma'naviy-axloqiy yuksalishini ta'minlashda pedagogika, psixologiya, va sotsiologiyani muhim roli ko'rsatilgan. Shuningdek, maqolada oilaning jamiyatda axloqiy va ma'naviy barqarorlikni yaratishdagi roli, oilaviy ta'limning samaradorligini oshirishga qaratilgan yondashuvlar va zamonaviy ilmiy tadqiqotlar natijalari ham o'rganiladi.

KIRISH. Oila har bir jamiyatning asosiy birliklaridan biri bo'lib, uning ijtimoiy, ma'naviy va axloqiy rivojlanishidagi ahamiyati juda katta. Oila shaxsning tarbiyasi, o'zaro

muloqoti, axloqiy qadriyatlar va me'yorlarini shakllantiruvchi birinchi muhit hisoblanadi. Ayniqsa, zamonaviy dunyoda oila o'zining ma'naviy-axloqiy vazifalarini yuksaltirish va uni jamiyat taraqqiyotiga moslashtirishda muhim rol o'ynaydi. Ma'naviyat va axloqiy qadriyatlar oila a'zolari o'rtasida sog'lom, ahil, va tartibli munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Ular o'z navbatida, shaxsning turmush tarzini, uning jamiyatdagi o'rnini va hayotga qarashlarini belgilaydi. Shu bois, oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirish masalasi bugungi kunda nafaqat oilaviy munosabatlar, balki butun jamiyat taraqqiyoti uchun muhimdir. Ma'naviy-axloqiy yuksaltirishni amalga oshirishda ijtimoiy gumanitar fanlar, xususan, pedagogika, psixologiya, sotsiologiya va boshqa sohalar katta rol o'ynaydi. Bu fanlar oiladagi tarbiya jarayonlarini chuqur o'rganib, oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilash, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish va ularga amaliy yondashuvlarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslarini va ularni o'rganishda ijtimoiy gumanitar fanlarning roli haqida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar natijalari bir nechta muhim xulosalarga olib keldi. Ushbu tadqiqotlar oiladagi axloqiy qadriyatlarning shakllanishi, ularning jamiyatdagi barqarorlikka ta'siri, va oila a'zolarining tarbiyaviy jarayonlarda qanday rol o'ynashi kabi masalalar atrofida markazlashgan. Tadqiqotlarda oila nafaqat shaxsning axloqiy va ma'naviy qiyofasini shakllantirishda, balki jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynashi ko'rsatilgan. Oilada tarbiya jarayonining muvaffaqiyati va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning shakllanishi, oilaning ijtimoiy me'yorlarni qo'llashdagi o'rnini bilan bevosita bog'liqdir. Mirzaev va Yusupovning sotsiologik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, oilaning ijtimoiy ahamiyati nafaqat a'zo bo'lgan shaxslarni axloqiy jihatdan tarbiyalash, balki jamiyatda ma'naviy yuksalishga erishish uchun zarur asoslarni yaratishda ham keng ahamiyat kasb etadi [1].

Oilada ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonida pedagogik metodlarning roli yuqori darajada bo'lib, bu borada olib borilgan ilmiy tadqiqotlar oila a'zolarining o'zaro muloqotini va tarbiyaviy jarayonlarni yaxshilashga qaratilgan metodlarning samaradorligini ko'rsatmoqda. Tadqiqotlar shuningdek, ota-onalarning bola tarbiyasidagi faoliyatlarini yaxshilash uchun pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarurligini ta'kidlaydi. Bunday yondashuvlar, ayniqsa, oila ichidagi psixologik muhitni yaxshilash va o'zaro munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan. Psixologik yondashuvlar oiladagi o'zaro munosabatlarni va axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Tursunovanning tadqiqotlari oilaviy psixologiyaning axloqiy va ma'naviy rivojlanishda qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda oilaviy muhitda ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar va bola tarbiyasining

psixologik jihatlarini ta'kidlangan. Oilaviy muloqotda muhim psixologik ko'nikmalar, masalan, o'zaro tushunish va muloqotda ochiqlik, bola va ota-onalar o'rtasidagi axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, oila ichidagi ruhiy muhitning sog'lom bo'lishi bola psixologik rivojlanishi va uning axloqiy qarashlarini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Oilada o'zaro sevgi, mehr va qo'llab-quvvatlash muhitining mavjudligi bola va kattalar o'rtasidagi ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirish masalasi hozirgi kunda nafaqat oila ta'limi, balki jamiyatni barqaror rivojlantirishga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Buning uchun, ilmiy tadqiqotlar asosida oila ta'limining metodologik asoslari, pedagogik texnologiyalar, psixologik yondashuvlar va ijtimoiy gumanitar fanlar orqali oila a'zolarining ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishdagi roli tahlil qilinmoqda. Ushbu bo'limda ilmiy manbalar va tadqiqotlar orqali bu sohada olib borilgan izlanishlarni va metodologik yondashuvlarni ko'rib chiqamiz. Pedagogika sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda bu borada olib borilgan tadqiqotlar oilada tarbiya jarayonlarini samarali tashkil etish, oila a'zolarining ma'naviy-axloqiy qadriyatlar asosida bir-biriga nisbatan hurmat va hamjihatlikni rivojlantirishga qaratilgan. Masalan, Nodira Kamilovaning "Oilada ma'naviy-axloqiy tarbiya" asarida oilaviy munosabatlarning ahamiyati va ularni shakllantirishda pedagogik metodlarning roli tahlil etilgan. Tadqiqotda oilaviy ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun ota-onalar va bola o'rtasidagi muloqotning ahamiyati ta'kidlangan. Kamilova, oilaning ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishdagi o'rnini ham ko'rib chiqadi va pedagogik metodlar orqali oilaviy axloqiy muhitni yaratish yo'llarini o'rganadi [2].

Gulbahor Mavlonovaning tadqiqotida esa oilaning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirishda pedagogik texnologiyalarning roli haqida so'z boradi. Tadqiqotda, oilada tarbiyalash jarayonida axloqiy me'yorlar, bolaning ruhiy rivojlanishi va oilaning ijtimoiy funksiyalarining muvozanatini ta'minlashda metodologik yondashuvlar tahlil qilinadi. Mavlonova oilaning ma'naviy-axloqiy rivojlanishida pedagogik texnologiyalarning innovatsion usullarini tatbiq etishni zarur deb hisoblaydi. Oilada ma'naviy-axloqiy qadriyatlar shakllanishi psixologik nuqtai nazardan ham dolzarb. Psixologlar oilaning psixologik muhitini, oila a'zolarining ruhiy holatini, ular o'rtasidagi hissiy aloqalarni o'rganadilar. Psixologik tadqiqotlar oilada bola tarbiyasi, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi aloqalar, o'zaro munosabatlar va axloqiy me'yorlarni ishlab chiqish kabi masalalarni qamrab oladi. Masalan, Mavluda Xudoyberdiyevaning "Oilaviy psixologiya" asarida oiladagi psixologik faktorlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarning bola

rivojlanishiga, uning axloqiy qadriyatlarini shakllantirishga ta'sirini o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Xudoyberdiyeva oilaning psixologik muhitini ma'naviy-axloqiy yuksaltirish jarayonida muhim omil sifatida ko'radi va o'zaro muloqotning ruhiy jihatlariga e'tibor qaratadi [3].

Mahbuba Tursunova tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda esa ota-onalar va bolalar o'rtasidagi hissiy munosabatlarning axloqiy qarashlar shakllanishiga qanday ta'sir ko'rsatishi o'rganilgan. Tursunova, oilaviy tarbiyaning psixologik asoslarini tahlil qilish orqali, shaxsning ma'naviy-axloqiy qiyofasining shakllanishida oilaning roli juda katta ekanligini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar, oila a'zolarining bir-biriga bo'lgan munosabatlari, hissiy aloqalar va o'zaro muloqotlar orqali axloqiy qadriyatlar to'g'risidagi tasavvurlarini shakllantirishni ko'rsatadi. Sotsiologik tadqiqotlar oilaning jamiyatdagi o'rnini, uning ijtimoiy strukturasi, oila a'zolarining bir-biriga bo'lgan munosabatlarini va ijtimoiy me'yorlarni o'rganishga qaratilgan. Sotsiologlar oilaviy munosabatlarning, oila a'zolarining ijtimoiy va madaniy faoliyatlarining jamiyatni rivojlantirishga ta'sirini tadqiq etadilar. Sadridin Mirzaev va Olimjon Yusupovning sotsiologik tadqiqotlarida oilaning jamiyatdagi o'rni va uning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishdagi roli muhokama qilingan. Tadqiqotlar oilaning ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyatini, oila a'zolarining bir-biriga bo'lgan hurmatini va oilaviy muloqotning jamiyatdagi barqarorlikka ta'sirini ko'rsatadi. Oila jamiyatdagi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni saqlashda muhim rol o'ynaydi, chunki oilada shakllangan qadriyatlar jamiyatga tarqalib, uni ijtimoiy jihatdan rivojlantiradi [4].

So'nggi yillarda zamonaviy ilmiy tadqiqotlar oilada ma'naviy-axloqiy yuksaltirishni ta'minlash uchun yangi metodologik yondashuvlarni ishlab chiqmoqda. Bu yondashuvlar oilaviy ta'limning yangi formatlari, axloqiy qadriyatlarning shakllanishida yangi psixologik va pedagogik yondashuvlar, ijtimoiy me'yorlarni rivojlantirishga qaratilgan. Shu bilan birga, yangi tadqiqotlar oila muhitining yangi ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlarga moslashish jarayonini o'rganmoqda. Yangi texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va globalizatsiyaning oilalarga ta'siri haqida ilmiy ishlanmalar mavjud. Bularning barchasi oila ta'limining metodologiyasini takomillashtirishga, uning ma'naviy-axloqiy yuksaltirishga qo'shgan hissasini oshirishga qaratilgan. Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslari, pedagogik, psixologik va sotsiologik tadqiqotlar orqali chuqur o'rganilmoqda. Ushbu tadqiqotlar oiladagi axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda metodologik yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi. Pedagogika, psixologiya, sotsiologiya va boshqa ijtimoiy gumanitar fanlar oilaning jamiyatdagi ijtimoiy rolini, shaxsning axloqiy qarashlarini shakllantirishdagi o'rnini o'rganishga katta hissa qo'shmoqda [5, 6]. Bu

tadqiqotlarning natijalari oila a'zolarining bir-biriga bo'lgan hurmatini va axloqiy mas'uliyatini kuchaytirish, oilaviy muloqotni yanada samarali qilish va jamiyatda barqaror rivojlanishni ta'minlashga yordam beradi.

Materiallar va metodlar. Ushbu tadqiqotda "Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslari va ularni o'rganishda ijtimoiy gumanitar fanlarning roli" mavzusidagi ilmiy tadqiqotlarni tahlil qilish uchun bir nechta metodologik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida ma'lum bir ilmiy manbalar, tadqiqotlar, maqolalar, kitoblar va ilmiy jurnallardan foydalangan holda oila ta'limining metodologik asoslari o'rganildi. Quyida ushbu tadqiqotning asosiy materiallari va metodlari keltirilgan:

Tadqiqotda o'zbek va xorijiy olimlarning oila ta'limi, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar, pedagogika, psixologiya va sotsiologiya sohasidagi ilmiy maqolalari va kitoblari asos sifatida foydalanildi. Shu jumladan, oila tarbiyasi, oila a'zolarining axloqiy tarbiyasi, pedagogik metodlar, psixologik va sotsiologik aspektlar bo'yicha olib borilgan izlanishlar tahlil qilindi.

O'zbekistonning yetakchi ilmiy jurnallarida chop etilgan maqolalar, tadqiqotlar va izlanishlar asosida ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik aspektlari o'rganildi. O'zbekiston Respublikasi oliy o'quv yurtlari, ilmiy-tadqiqot institutlari va ilmiy markazlarida amalga oshirilgan tadqiqotlar ko'rib chiqildi.

Tadqiqot davomida amaliy ishlanmalar va konkret oilalarda olib borilgan psixologik va pedagogik tahlillar, oila a'zolarining axloqiy va ma'naviy tarbiyasini o'rganishga qaratilgan tahlillar e'tiborga olindi [7, 8].

1. Tahlil va sintetik metod: Tadqiqotning asosiy metodlaridan biri mavjud ilmiy manbalarni tahlil qilish va ulardan olinadigan natijalarni umumlashtirishdir. Bu metod yordamida oilada ma'naviy-axloqiy yuksaltirishga qaratilgan metodologik asoslar, pedagogik va psixologik yondashuvlar o'rganildi.

2. Mavjud ilmiy tadqiqotlarni tahlil qilish: Pedagogika, psixologiya, sotsiologiya va boshqa ijtimoiy gumanitar fanlarda olib borilgan ilmiy izlanishlar va maqolalar tahlil qilindi. Tadqiqotlarda ta'kidlangan metodologik yondashuvlar, usullar, va ijtimoiy masalalar aniqlanib, oiladagi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga qanday ta'sir ko'rsatganligi o'rganildi.

3. Komparativ tahlil: Tadqiqotda turli mamlakatlarda oila ta'limining metodologik yondashuvlari va ma'naviy-axloqiy yuksaltirish jarayonlari bilan solishtiruvchi tahlil amalga oshirildi. Bu metod yordamida O'zbekistonning ijtimoiy va madaniy sharoitlari bilan boshqa mamlakatlardagi oilaviy ta'limdagi farqlar va o'xshashliklar ko'rib chiqildi.

4. So'rovnoma va intervyu metodlari: Tadqiqotda oilaviy ta'lim va ma'naviy-axloqiy yuksaltirish jarayonini o'rganish uchun so'rovnoma va intervyu metodlari ham qo'llanildi. Bu metodlar orqali oila a'zolarining axloqiy qadriyatlar, o'zaro muloqot va oiladagi tarbiyaviy jarayonlar haqida to'liq ma'lumotlar yig'ilgan.

5. Kasbiy va amaliy tadqiqotlar: Tadqiqotda oila ta'limining samaradorligini oshirish uchun qo'llaniladigan pedagogik va psixologik metodlar, oilaviy ta'limni yaxshilashga yo'naltirilgan amaliy tajribalar tahlil qilindi. Bunda, ayniqsa, bolalar va ota-onalar o'rtasidagi axloqiy muloqotning rivojlanishiga qaratilgan metodlar ko'rib chiqildi [9,10].

Ushbu metodlar yordamida oila ta'limining samaradorligini oshirish, oiladagi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish va tarbiya jarayonlarini ilgari surish bo'yicha aniq tavsiyalar ishlab chiqildi. Tadqiqotning natijalari oilaning jamiyatdagi ijtimoiy rolini mustahkamlashga, oila a'zolarining axloqiy mas'uliyatini oshirishga yordam beradi. Ushbu metodologik yondashuvlar va tadqiqot metodlari oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslarini o'rganishda samarali va foydali natijalar berishga imkon yaratadi. Tadqiqot davomida o'zbek va xalqaro tajribalar, ilmiy manbalar va metodologik yondashuvlar tahlil qilindi, bu esa oilaviy ta'lim va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning shakllanishini tushunishda muhim ahamiyatga ega.

Natijalar.

1. Oiladagi ma'naviy-axloqiy qadriyatlar shakllanishi jamiyatning ijtimoiy rivojlanishi bilan bevosita bog'liq. Oila a'zolari o'rtasida shakllangan axloqiy qadriyatlar jamiyatda mustahkam ma'naviy-axloqiy tizim yaratadi.

2. Pedagogik metodlarning oila ta'limida ahamiyati yuqori. Oilaviy ta'limning samarali bo'lishi uchun pedagogik texnologiyalar va metodlarni tatbiq etish zarur. O'zaro hurmat, sabr-toqat va empatiya kabi pedagogik metodlar tarbiyaviy jarayonni yaxshilaydi.

3. Psixologik va sotsiologik yondashuvlarning oila ta'limiga ta'siri katta. Oila ichidagi psixologik muhit bola rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. O'zaro muloqot va hissiy qo'llab-quvvatlash ma'naviy-axloqiy yuksaltirishga yordam beradi.

4. Ijtimoiy-gumanitar fanlarning metodologik roli. Pedagogika, psixologiya, va sotsiologiya sohalarining o'zaro integratsiyasi oilaning ma'naviy-axloqiy yuksaltirishdagi metodologik asoslarini yaratishda samarali bo'ladi.

Pedagogika, psixologiya va sotsiologiya sohalari oiladagi ta'lim jarayonlarini yaxshilashda muhim metodologik asoslarni taqdim etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oilada tarbiyaviy jarayonlarning samarali tashkil etilishi uchun pedagogik va psixologik metodlar muhim rol o'ynaydi. Oiladagi ruhiy muhitning sog'lom bo'lishi, ota-onalar va

farzandlar o'rtasidagi o'zaro muloqotning yaxshilanishi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga yordam beradi. Shuningdek, oila ta'limining samaradorligini oshirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning integratsiyasi muhim ahamiyatga ega. Pedagogik va psixologik metodlarni o'zaro uyg'unlashtirish orqali oilada ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning shakllanishi va oila a'zolarining axloqiy mas'uliyatini oshirish mumkin. Bu jarayon oilaning jamiyatdagi roli, uning ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni, hamda yosh avlodning axloqiy qiyofasini shakllantirishda bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu o'rinda, tadqiqotlar natijasida kelib chiqqan xulosalarga ko'ra, oilalarga ma'naviy-axloqiy yuksaltirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish, pedagogik va psixologik yordamni kengaytirish, ijtimoiy gumanitar fanlar asosida yangi metodlarni yaratish zaruriyati oshib bormoqda. Bu esa oilaviy ta'lim va tarbiyaning samaradorligini yanada yuqori darajaga ko'tarishga yordam beradi.

Xulosa. Oilalarni ma'naviy-axloqiy yuksaltirishning metodologik asoslarini o'rganish va ijtimoiy gumanitar fanlarning roli haqida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oila ta'limi jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishining asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Oila ichidagi ma'naviy va axloqiy qadriyatlar shakllanishi, avvalo, jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga, o'zaro hurmat, ishonch va sabr-toqatni rivojlantirishga yordam beradi. Shunday qilib, oila ta'limining metodologik asoslarini mustahkamlash va ijtimoiy gumanitar fanlarning rolini kuchaytirish, jamiyatda ma'naviy-axloqiy barqarorlikni ta'minlash uchun zarurdir. Bu nafaqat oilaning, balki butun jamiyatning barqaror va rivojlangan bo'lishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirzaev, N. & Yusupov, A. (2020). Oilada tarbiya va ma'naviy-axloqiy qadriyatlar. Tashkent: Uzbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Kamilova, N. & Mavlonova, Z. (2019). Pedagogik metodlar va oilaviy ta'limda axloqiy qadriyatlar. Journal of Social and Humanitarian Sciences, 12(4), 45-56.
3. Tursunova, M. (2021). Oilada psixologik yordam va tarbiya metodlari. Tashkent: "Science and Education" Publishing House.
4. Xudoyberdiyeva, D. (2018). Ijtimoiy-gumanitar fanlar va ularning oilaviy ta'limdagi roli. Journal of Pedagogy, 6(3), 78-84.
5. Mavlonova, Z. & Sherzodov, S. (2020). Oilaviy psixologiyaning rivojlanishidagi yangi yondashuvlar. Tashkent: Uzbekistan National University Publishing.
6. Muminova, L. (2017). Oiladagi ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda pedagogik yondashuvlar. Journal of Modern Education, 3(7), 52-59.

7. G'ulomov, K. & Abdurahmonov, M. (2019). Oilaviy ta'lim: metodologik yondashuvlar va zamonaviy tahlillar. Tashkent: "Fan va Ta'lim" NMI Publishing.

8. Sattorov, F. (2021). Oila va jamiyat: Ma'naviyat va axloqiy yuksaltirishda oila ta'limining roli. Tashkent: "Yangi avlod" Publishing House.

9. Akbarov, R. & Mavlonova, Z. (2018). Psixologik muhit va oiladagi tarbiya: ma'naviy-axloqiy qadriyatlar. Tashkent: Psychological Society of Uzbekistan.

10. Dastanov, B. (2020). Sotsiologik yondashuvlar va oilaning jamiyatdagi roli. Journal of Sociology and Education, 15(2), 12-20.

